

KLÍČOVÁ SLOVA

ekonomické nerovnosti, spolupráce, participativní politika, sociální nepokoje, zranitelné skupiny, populismus, klimatická migrace, dezinformace, technologičtí giganti, politický marketing, inflace, komunikace

FAKTA O SPOLEČNOSTI

- Za posledních 60 let se počet lidí na Zemi ztrojnásobil, je nás tu 8,5 miliard a více než polovina z nás žije ve městech.
- Zhruba polovina lidí na Zemi žije v oblastech vysoce zranitelných klimatickou změnou.
- Vytvoření jednoho obrázku s pomocí AI spotřebuje stejné množství elektriny jako dobití mobilu.
- Podle sociologických průzkumů mají Češi a Češky ke změně klimatu rozporuplné postoje. Většina z nich chce chránit klima a požadují, aby se naslouchalo vědcům. Paradoxně ale odmítají mnohá řešení klimatické krize, které vědci doporučují.
- Z průzkumů dále vyplývá, že zhruba polovina Čechů a Češek se převážně staví negativně k Zelené dohodě pro Evropu, i když moc nevědí, co obsahuje.

DŮLEŽITÉ PRINCIPY

- Je naprosto zásadní, abychom si uchovali **svobodu projevu i svobodu výběru informací podle vlastních potřeb a nepodlehli pasivní konzumaci předkládaného obsahu** v médiích a na sociálních sítích. Role nezávislých médií zůstává kriticky důležitá, problém je neověřovaný obsah, který podsouvají novinářům vlivní hráči.
- **On-line služby a aplikace zdarma nejsou zdarma.** Výměnou poskytujeme svá data. V případě placených služeb a aplikací v on-line prostoru máme zpravidla větší ochranu soukromí a vloženého obsahu. Data, která poskytujeme na internetu, mohou být zneužita k manipulaci rozhodování lidí ve volbách, šíření dezinformací, neetickým komerčním praktikám aj.
- Náklady na dekarbonizaci a zvýšení naší odolnosti představují investici, která **mnohonásobně snižuje naše budoucí náklady.**
- **Spravedlivá transformace** má být procesem, v němž státní i nestátní instituce (vlády, samosprávy, spolky i jednotlivci) vytvářejí férové společenské podmínky pro plynulý přechod od neudržitelného způsobu života k udržitelnému.

FAQ:

- Odkud získáváte informace vy a vaši spolužáci a co vás vede k vašemu výběru?
- Jak může jedinec (každý z nás) ovlivňovat změny ve společnosti?
- Může být spolehlivým zdrojem nezávislých informací AI? Ta přece pracuje s daty a algoritmy, které do ní vložili (za určitým účelem) lidé.
- Umíme rozlišit domněnky, falešné informace a fakta?
- Co dělat v době zmatku a sociálních nepokojů?

ODKAZY

PODCAST

TIP

V JAKÉ SPOLEČNOSTI BUDEME ŽÍT?

„Žádám vás snažně, abyste nepodpořili ty, kteří vám slibují, že všechno vyřeší za vás. Takoví lidé chtějí, abyste jen mlčeli, poslouchali a drželi krok.“

Václav Havel

Svět se dramaticky proměňuje a je v našem zájmu tuto **proměnu ovlivňovat, nikoliv čekat, jak na nás dopadne.** Typickou odezvou na změnu klimatu v dosavadní historii lidstva byly například vymírání nebo nárůst populace, hospodářské krize či rozmach, války či politická spolupráce, migrace obyvatelstva, ekonomické, hospodářské a legislativní změny. A také třeba neúroda, epidemie či fanatismus. Abychom uspěli, musíme spolupracovat nejen s dalšími jednotlivci a společnostmi, ale i s ostatními organismy v ekosystémech. **Kromě investic představuje změna však také nové příležitosti např. na trhu práce a hlavně zlepšení kvality života.**

Systémové změny, ke kterým se Česká republika zavázala, zatím nastupují jen pomalu, čímž zaostáváme za většinou zemí Evropy. Náš malý zájem o spoluúčast na politice de facto umožňuje její netransparentnost a nedobré výsledky. Více než jindy potřebujeme iniciativní mladé lidi, transparentní politiku a jasné plány řešení. Více než jindy potřebujeme o problému otevřeně a věcně debatovat, ne mlčet či křičet. K úspěšnému zvládnutí změn je nezbytné táhnout za jeden provaz. **Změnu systému nezvládne provést sám nikdo ze zúčastněných – vlády, spotřebitelé, firmy, pěstitelé aj. Je to možné zvládnout pouze společně.** V sázce jsou naše životní úroveň, ekonomická konkurenceschopnost a možnosti mezinárodní spolupráce.

Na různé skupiny lidí dopadají důsledky změny klimatu různě. Nejvíce přímo zranitelné jsou pochopitelně děti, ženy, staří a nemocní lidé. Ekonomické a společenské dopady nutných opatření více pociťují lidé mimo větší města a obecně všechny domácnosti s nižšími příjmy. Mnoho lidí kvůli změně klimatu musí opustit své domovy. Masové přesuny představují problém, ale nikoliv neřešitelný. **Je potřeba se o všechny zranitelné skupiny i migranty postarat a počítat s tím, že nejde o ojedinělou událost, ale dlouhodobý trend. Vyspělé státy, které si uvědomují význam budování odolnosti vůči dopadům klimatu, budou s adaptacemi a klimatickou mobilitou obyvatel počítat a řešit ji systematicky.** Mohou z ní i profitovat: imigranti mj. představují pro danou zemi kulturní, technologický či sociální kapitál. Budou také podporovat zmírňování ekonomických a sociálních rozdílů. **Náklady i přínosy transformace musí na všechny lidi dopadat spravedlivě, aby nedocházelo k utrpení či prohlubování nerovností.**

Nespokojení budou především lidé, kteří se změnám nepřizpůsobili, podcenili měnící se podmínky, nebo uvěřili populistickým politikům.

Nejsme bezmocní, každý něco dokáže změnit ve svém životě i nejbližším okolí. Sleduji politiku, mluvím o tom s lidmi a chodím k volbám.

SHRNUTÍ

Důsledky změny klimatu dopadají prakticky na vše, co jsme zvyklí: ekonomiku, průmysl, infrastrukturu, zdraví, ale také naše zaměstnání, kulturu, koníčky, politiku i mezilidské vztahy. Vyvolávají proto odezvu společnosti. Přes všechny názorové rozdíly se česká společnost shoduje, že je nezbytné zvyšovat odolnost domácností i krajiny, ale i dekarbonizovat veškeré naše aktivity. Lišíme se však v názorech, jak to provést a čemu dát přednost. Nutné investice jsou sice velké, ale přesto jsou několikanásobně nižší než budoucí náklady v případě, že bychom teď na změnu klimatu nereagovali.

ZORIENTUJ SE

Přiřaďte osoby na obrázku k jejich popisu.

Ke které názorové skupině by ses zařadil(a)? A proč?

Co lze vyčíst z uvedeného grafu o jednotlivých zemích? Co vypovídá graf o situaci v ČR?

Jak bys vysvětlil(a) následující mapku? Co myslíš, že je příčinou rozdílného přístupu v západní Evropě a u nás?

COOL PŘÍKLADY

Město Brno v červenci 2025 zrevitalizovalo okolí řeky Svratky (zhruba 5 km). Jde především o protipovodňové opatření, ale zároveň zde vznikly cyklostezky, chodníky pro pěší, kavárny a amfiteátr pro kulturní akce. Když jsou adaptační opatření zároveň přístupná lidem, setkávají se s jejich větší podporou.

Sametová revoluce je v dějepisu popisována jako vzpoura studentů, umělců a elit. Ale méně se hovoří o velké nespokojenosti s tehdejším životním prostředím. Lidé věděli, že naše země je plná jedů v řekách i v ovzduší, a žádali přesné informace o životním prostředí. Po revoluci vznikly desítky ekologických neziskovek a investovaly se miliardy korun do monitoringu ovzduší a vod či odsíření elektráren.

ÚKOLY

- Strpěl(a) bys v katastru obce, kde bydlíš, větrnou elektrárnu, dálnici, nebo úložiště jaderného odpadu?
- Uměl/a bys stručně vysvětlit i „protivnému strýčkovi“, co je obsahem Zelené dohody pro Evropu?
- Obecně lidé v ČR staví ochranu přírody na první místa v žebříčcích hodnot. Méně jsou pro vznik nových chráněných území nebo konkrétní ochranu životního prostředí. Jak si tento rozpor vysvětlíš?
- Uměl(a) by sis představit, že se půjdeš za nějakou věc aktivně „bít“? Existuje hypotetická situace, která by tě donutila využít formu občanského odporu, např. petice, demonstrace?

VIDÍME TO RŮZNĚ, ALE ŘEŠENÍ MUSÍME NAJÍT SPOLU

Podporují ochranu klimatu a celou řadu opatření, ale zůstávají obezřetní a pragmatičtí.

Změny klimatu se neobávají, vymezují se vůči ochraně klimatu a odmítají Green Deal.

Zpochybňují změnu klimatu a ostře odmítají ochranu klimatu a Zelenou dohodu.

Uvědomují si potřebu ochrany klimatu, ale s odpovědí na řadu otázek váhají nebo neumí odpovědět.

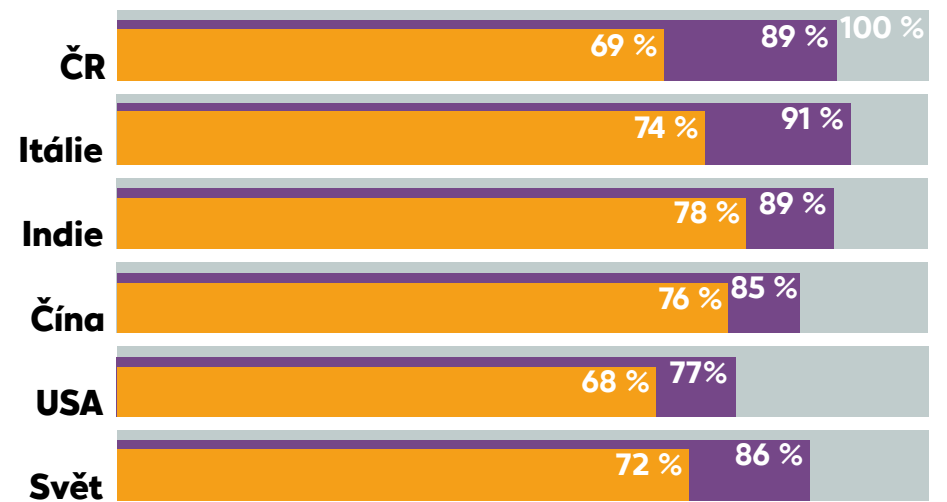
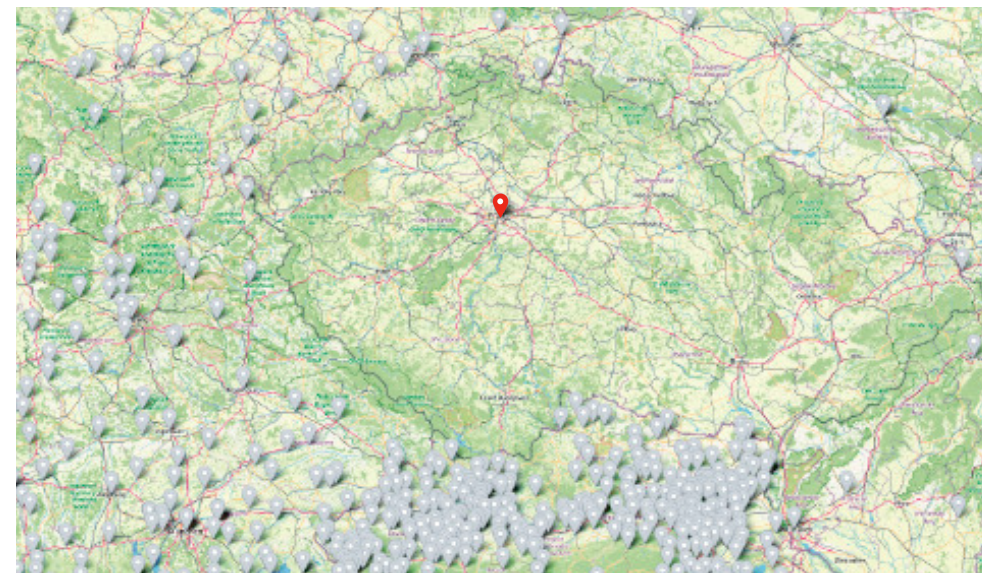

Silně podporují ochranu klimatu, avšak mají pochybnosti o Zelené dohodě..

Silně podporují ochranu klimatu včetně Zelené dohody.

Reprezentuje běžné názory české veřejnosti. Podporují ochranu klimatu, ale dopadů dekarbonizace se obávají a odmítají Zelenou dohodu.

STÁVKA ZA KLIMA 2019

Podíl lidí, kteří podporují politiky pro boj se změnou klimatu, 2023

Podíl lidí, kteří věří ve změnu klimatu a myslí si, že jde o vážnou hrozbu pro lidstvo, 2023